

Олександр Непомнящий*професор кафедри публічного адміністрування**Міжрегіональної академії управління персоналом, д.держ.упр., доцент***Олег Дегтяр***доцент кафедри Менеджменту і адміністрування Харківського національного**університету міського господарства імені О.М. Бекетова, д.держ.упр.***ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

У статті досліджено шляхи формування ефективної системи підготовки кадрів для забезпечення державного управління сталим розвитком відповідно до глобалізаційних вимог, що ставляться перед суспільством в умовах інтеграції та сучасного інноваційного розвитку. Досліджено компетентності, які необхідні для забезпечення ефективного управління сталим розвитком на національному рівні. Проаналізовано нормативно-правову базу сталого розвитку в Україні. Визначено пріоритети сталого розвитку для українського суспільства.

Ключові слова: державне управління, сталий розвиток, механізм державного управління, кадровий резерв.

Oleksandr Nepomniashchyi*professor of the Public Administration Department, Interregional Academy**of Personnel Management, Doctor of Sciences in Public Administration, Docent***Oleg Diegtiar***associate professor of the Department of Management and Administration, O. M. Beketov**National University of Urban Economy in Kharkiv, Doctor of Sciences in Public Administration***TRAINING OF PERSONNEL TO PROMOTE SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

The article is devoted to the issues of training of qualified specialists for the system of public administration in order to ensure sustainable development. The Concept of Sustainable Development proposed by the United Nations is considered. Priority goals of global strategic development are defined. The specificity of the realization of the goals of sustainable development according to the conditions of functioning of economic and social systems in Ukraine is analyzed. The normative and legal provision of sustainable development issues in Ukraine is analyzed. The basic competencies for formation of the personnel reserve of state management with sustainable development at the national and regional levels are determined. It is noted the importance of practical experience, including international ones, for creating conditions for the implementation of the Concept of Sustainable Development in Ukraine. The mechanism of management training for sustainable development at the state and regional levels has been developed. A system of elements, functions and processes for the implementation of the developed mechanism has been formed. Priority tasks for each of the institutions are determined for the formation of an effective state government striving for sustainable development.

Key words: state administration, sustainable development, mechanism of public administration, personnel reserve.

Постановка
проблеми

Глобалізаційні процеси ставлять перед суспільством нові виклики. Забезпечення сталого розвитку є одним із пріоритетних завдань влади та міжнародних громадських інституцій. Концепція сталого розвитку визначена ООН як основа для подальшого розвитку глобалізованого суспільства. Пріоритети сталого розвитку вимагають від державної влади нового стратегічноорієнтованого мислення щодо формування майбутнього окремих регіонів, територій, країн та світу в цілому. В цих умовах постає проблема підготовки кваліфікованих фахівців для системи державного управління, орієнтованих на забезпечення глобального сталого розвитку. Серед основного кола питань сталого розвитку визначають економічні, екологічні та соціальні. Отже, взаємодія цих трьох блоків при підготовці фахівців зі стратегічного управління розвитком територій визначає парадигму забезпечення кадрами інституцій, що забезпечують сталий розвиток на глобальному та місцевому рівнях.

Аналіз
останніх
досліджень
і публікацій

Питанням забезпечення сталого розвитку в Україні на державному та регіональному рівнях присвячено роботи багатьох науковців. Зокрема, питання забезпечення державного управління сталим розвитком на рівні регіонів розглядалося у роботі В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла [1]. Соціальні аспекти сталого розвитку та їх забезпечення через реалізацію механізмів державного управління представлені у роботі З. В. Балабаєва, Б. Ю. Ростіянова, І. Л. Росколотько [2]. З. В. Герасимчук розглядав основи регіональної політики із забезпечення сталого розвитку [3]. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку представлені у монографії М. А. Хвесика [4]. Удосконалення механізмів сталого розвитку на державному та регіональному рівнях представлено у роботах С. В. Волика та О. Б. Коротича [5, 6]. Методологія регіонального розвитку на основі глобальних пріоритетів представлена у роботі В. І. Чужикова [7].

© Непомнящий О. М., Дегтяр О. А., 2019.

Виділення
невирішених
раніше
частин
загальної
проблеми

Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених питанням сталого розвитку, бурхливий розвиток науки та техніки, поява нових глобальних викликів та необхідність реалізації європейського вектору розвитку у системі державного управління в Україні ставлять перед науковцями нові завдання щодо пошуку ефективних шляхів забезпечення реалізації Концепції сталого розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях. При цьому, гостро стоїть проблема забезпечення управлінськими кадрами для проведення відповідних реформ та забезпечення якісної імплементації положень глобального розвитку із урахуванням специфіки українського соціуму та економіки.

Отже, зважаючи на актуальність тематики, ціллю статті є визначення ефективних механізмів підготовки кадрів для забезпечення державного управління сталим розвитком на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Мета

Для вирішення поставленої цілі визначено необхідність реалізації ряду завдань, зокрема:

- теоретичне обґрунтування Концепції сталого розвитку, розробленою ООН;
- визначення пріоритетних напрямів реалізації Концепції сталого розвитку для України;
- розробка пропозицій щодо компетентісних характеристик кадрового резерву для забезпечення державного управління сталим розвитком територій;
- розробка ефективних механізмів підготовки кадрів для забезпечення державного управління сталим розвитком територій.

Виклад
основного
матеріалу

Сучасна система державного та регіонального управління розвивається в умовах трансформаційних процесів, спрямованих на забезпечення євроінтеграційного вектору української економічної та соціальної систем. Органи влади стикаються з новими глобалізованими викликами, що пов'язані із бурхливим розвитком науки та техніки, науково-технічним прогресом, переходом від постіндустріального до інформаційного суспільства, постановкою нових вимог у системі державної безпеки, в тому числі щодо забезпечення інформаційної безпеки та фінансово-економічної безпеки держави. В цих умовах система державного та регіонального управління має бути готова до мобільних змін та трансформацій, що можна забезпечити лише гнучкістю та мобільністю механізмів державного управління. В таких умовах набуває особливої актуальності підготовка кадрового резерву для забезпечення ефективного державного та регіонального управління щодо реалізації Концепції сталого розвитку в Україні.

Відповідно до пропозицій, що представлені у звіті Комісії ООН у 1987 році, було визначено поняття «Сталого розвитку», що описується як розвиток суспільства, який забезпечує задоволення потреб сучасного покоління, але не ставить під загрозу існування майбутніх поколінь у результаті задоволення потреб нинішнього [2].

Таким чином, ООН визначає, що поняття «сталості» розвитку притаманне для описання підходів до забезпечення потреб людства через використання ресурсів настільки раціонально, щоб їх використання забезпечувало можливість майбутнім поколінням також задовольняти власні потреби, тобто через забезпечення сталості екосистем та навколишнього середовища. Сталий розвиток передбачає раціональне використання обмежених природних ресурсів та гармонійне співіснування із оточуючим середовищем [3].

Концепція сталого розвитку ООН передбачає механізми регулювання життя людства у наступних напрямках: екологічний, економічний та соціальний. Ряд науковців серед пріоритетних груп показників сталого розвитку також виділяють показники духовності, що мають забезпечувати новий формат мислення суспільства, спрямований не лише на власні інтереси, але й на можливості майбутніх поколінь щодо забезпечення власних потреб.

ООН виділено наступні блоки глобальних проблем, боротьба з якими може забезпечити людству сталий розвиток, а саме [8]:

- боротьба з бідністю;
- боротьба з голодом;
- забезпечення високого рівня охорони здоров'я;
- висока якість освіти;
- гендерна рівність;
- забезпечення чистою питною водою;
- енергоефективність;
- економічне зростання та боротьба з безробіттям;
- інновації, забезпечення інфраструктурою, ефективна індустріалізація;
- боротьба з нерівноправ'ям;
- сталий розвиток міст та населених пунктів;
- відповідальне споживання;
- боротьба зі зміною клімату;
- збереження морської флори та фауни;
- збереження екосистем;
- мир та правосуддя;
- інтернаціоналізація партнерства заради досягнення глобальних цілей.

Україна, як держава, що визначила пріоритетом європейську інтеграцію, і є членом ООН має визначати у якості цілей стратегічного розвитку саме цілі сталого розвитку, задекларовані Концепцією сталого розвитку ООН. Серед основних завдань України для входження у єдиний європейський простір глобального розвитку можна виділити наступні:

- забезпечення належного рівня економічного розвитку відповідно до наявних ресурсів та потенційних можливостей для функціонування економіки країни;
- вирішення ряду екологічних проблем, в тому числі, шляхом співпраці з міжнародними інституціями та громадськими організаціями, в першу чергу, з точки зору використання «мирного атома», утилізації відходів різних галузей промисловості, вирішення проблем побутового сміття та поводження із побутовими відходами;
- проведення реформи освіти для забезпечення компетентностей та практичних навиків фахівців різних галузей економіки, що зможуть бути конкурентоздатними на європейському ринку праці;

- проведення реформи системи охорони здоров'я у відповідності до світових стандартів страхової медицини для викоринення корупції у системі;
- забезпечення дотримання національних стандартів та імплементація стандартів Європейського Союзу щодо гендерної рівності, забезпечення законності та правопорядку;
- інтернаціоналізації співробітництва у галузі економіки, соціального розвитку, політики, державного управління;
- забезпечення сталого розвитку міст та територій шляхом забезпечення ефективного впровадження реформи децентралізації.

Забезпечення реалізації Концепції сталого розвитку в Україні визначено наступними нормативно-правовими документами [9]:

- Про делегацію Уряду України для участі у П'ятій нараді Конференції Сторін Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат,
- Указ Президента України від 21.11.2017 № 381/2017 «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду»,
- Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»,
- Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту»,
- Указ Президента України; Програма, Заходи, План від 08.04.2017 № 103/2017 «Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна - НАТО на 2017 рік»,
- Постанова Верховної Ради України; Рекомендації від 21.09.2016 № 1537-VIII «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Транскордонне співробітництво як чинник євроінтеграційних процесів України»,
- Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План, Заходи від 24.06.2016 № 474-р «Деякі питання реформування державного управління України»,

- Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 30.12.2015 № 1437-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року»,
- Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 08.07.2015 № 646 «Питання організації роботи підкомітетів Комітету асоціації між Україною та ЄС, у тому числі Комітету асоціації у торговельному складі, і діалогів Україна – ЄС»,
- Указ Президента України; Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"».

Відповідно до визначених пріоритетів реалізації Концепції сталого розвитку на національному рівні та аналізу нормативно-правових документів, що регламентують процеси сталого розвитку в Україні, можна визначити компетентності для забезпечення кадрового резерву державного управління сталим розвитком територій – рис. 1.

Управління має два основні елементи: механізм управління та кадрове забезпечення для ефективної реалізації механізму управління. Система державного управління сталим розвитком має на меті формування ефективного механізму управління паралельно із підготовкою кадрів для його реалізації у майбутньому. Механізм державного управління включає ряд системних комплексних принципів, серед яких доцільно виділити наступні [5]:

- організаційна структура державного управління,
- функції управління,
- принципи управління,
- цілі та завдання управління,
- методи управління,
- технології та інструментарій управління,
- наявні та потенційні ресурси управління.

Отже, підсумувавши усі виділені компоненти державного управління, можна визначити механізм управління як спосіб перетворення об'єкта управління у системі державного управління на такий, що відповідає поставленим цілям та завданням управління у стратегічному періоді [6].

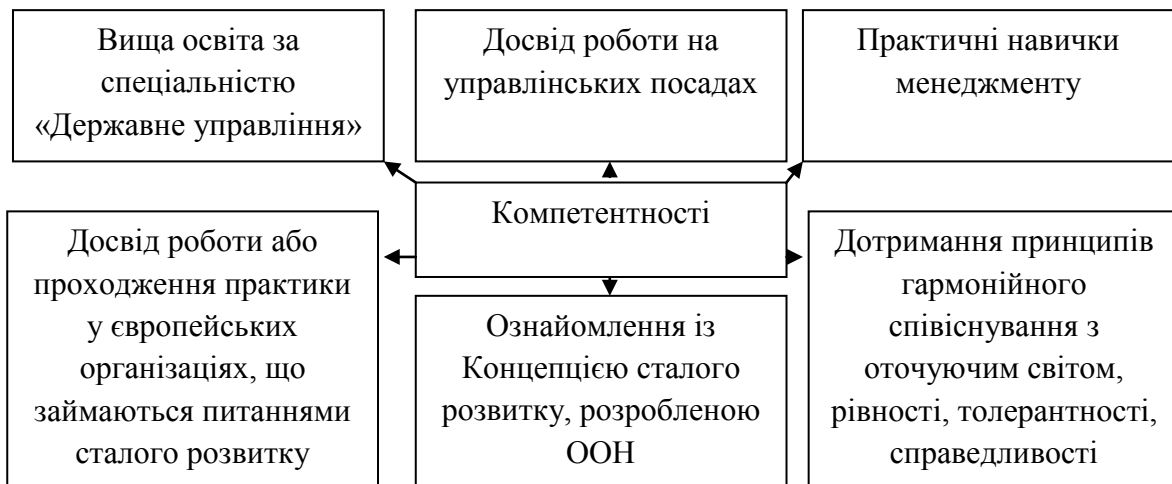

Рис. 1. Визначення компетентностей кадрового резерву для забезпечення сталого розвитку на державному рівні (розроблено авторами)

Механізм управління доцільно описати наступними складовими: інструментарій управління, елементи управління, послідовність (алгоритм) управління.

Визначимо кожен із елементів відповідно до цілі статті – пошуку ефективного механізму забезпечення державного управління сталим розвитком на національному та регіональному рівнях.

Серед інструментарію з підготовки кадрів для забезпечення державного управління сталим розвитком можна виділити наступні:

- забезпечення системи вищої освіти для підготовки фахівців з державного управління із поглибленим вивченням Концепції сталого розвитку та міжнародного досвіду її імплементації,
- сприяння створенню громадських організацій, що займаються питаннями сталого розвитку та сприяння їх міжнародній співпраці,
- формування громадської системи шкіл розвитку для громадських активістів та молодіжних лідерів з метою пошуку талановитих управлінців для подальшого навчання та формування кадрового резерву системи державного управління.

Серед елементів управління з підготовки кадрів для забезпечення державного управління сталим розвитком можна виділити наступні:

- організаційні елементи (організаційна структура державного управління та апарат управління),
- економічний елемент (забезпечення фінансово-економічної підтримки процесів підготовки кадрів для забезпечення сталого розвитку),
- соціальні елементи (створення передумов для відбору та підготовки кадрів системи державного управління),
- адміністративний елемент (використання адміністративного ресурсу для забезпечення сприятливих умов підготовки майбутніх фахівців-держслужбовців),
- інституційний (законодавче та організаційне забезпечення можливостей для розвитку владних та громадських інституцій з підготовки кадрів з державного управління),
- інтеграційний елемент (використання потенційних можливостей міжнародних партнерів України щодо обміну досвідом, навчання та стажування молодих фахівців за кордоном з метою вивчення провідного міжнародного досвіду реалізації Концепції сталого розвитку).

Для формування ефективної системи державного управління щодо реалізації Концепції сталого розвитку механізм управління передбачає виконання наступних процесів:

1) безпосереднє управління сталим розвитком на державному рівні, забезпечення сталого розвитку на регіональному рівні шляхом створення сприятливих умов розвитку та мотивування щодо забезпечення цілей сталого розвитку територій,

2) координацію органів державної та регіональної влади, місцевого самоврядування, громадських інституцій для забезпечення процесів механізму управління сталим розвитком відповідно до Концепції сталого розвитку ООН,

3) забезпечення економічної ефективності реалізації Концепції сталого розвитку зі створенням відповідних нормативно-законодавчих актів, що регламентували б реалізацію положень Концепції [3].

Отже, важливо підкреслити, що ефективний механізм управління сталим розвитком на державному рівні може бути забезпечений шляхом реалізації цілей сталого розвитку через використання елементів управління та реалізацію процесів, запропонованих у розробленому механізмі підготовки кадрів для імплементації положень Концепції сталого розвитку на державному рівні.

Висновки

Таким чином, основними пріоритетними напрямками розвитку державного управління в Україні є реалізація євроінтеграційної політики, спрямованої на входження у єдину систему глобального розвитку. Глобальний розвиток передбачає інтеграцію зусиль щодо вирішення глобальних проблем людства, що передбачене Концепцією сталого розвитку ООН. Концепція сталого розвитку передбачає гармонійну взаємодію сьогодишнього покоління із оточуючим середовищем з метою забезпечення можливості подальшого існування людства шляхом забезпечення потреб майбутніх поколінь. Провівши аналіз цілей глобального сталого розвитку та відповідної нормативно-правової бази України, що визначає положення сталого розвитку на національному рівні, було запропоновано механізм управління системою підготовки кадрів державного управління сталим розвитком та визначено пріоритетні компетентності для формування кадрового резерву державного управління у галузі сталого розвитку та вирішення глобальних проблем з урахуванням специфіки національного розвитку.

Література.

1. Воротін В. Є., Жаліло Я. А. Державне управління регіональним розвитком України: монографія. Київ: НІСД, 2010. 288 с.
2. Сучасний соціально-політичний та гуманітарний розвиток регіону: наук. розробка / авт. кол. З. В. Балабаєва (наук. кер.), Б. Ю. Ростянов, І. Л. Росколотько та ін. Київ: НАДУ, 2008. 56 с.
3. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізм реалізації: монографія. Луцьк: Настир'я, 2002. 528 с.
4. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України: монографія / за наук. ред. акад. НАН України, д.е.н., проф М.А. Хвесика. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. 40 с.
5. Волик С. В. Удосконалення механізмів сталого розвитку регіонів України як запорука стабільності держави. Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: «Державне управління». Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. № 2. С. 145–149.
6. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України: монографія. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. 220 с.
7. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 272с.
8. Сімнадцять цілей глобального розвитку. URL: <https://www.globalgoals.org/ru>.
9. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.